

Verkiezingsprogram

van de

Staatkundig Gereformeerde Partij

1982-1986

Gerechtigheid

verhoogt

een volk

INHOUD

I IN DIENST VAN DE GERECHTIGHEID

Nederlanders en hun bestuur	5-9
– landsbestuur	6
– binnenlands bestuur	7
– politie	8
– justitie	9

II ALLEEN GERECHTIGHEID

Nederlanders en hun welzijn	10-15
– reformatorisch onderwijs	11
– basisonderwijs	12
– voortgezet onderwijs	13
– universitair onderwijs	14
– cultuur	14
– maatschappelijke dienstverlening	15

III NAAR MEER GERECHTIGHEID

Nederlanders en hun welvaart	16-27
– economische en financiële sanering	18
– economisch beleid	20
– overheidsuitgaven	21
– sociale zekerheid	22
– belastingen	22
– inkomensbeleid	23
– sociaal beleid	24
– waardevastheid van het geld	25
– midden- en kleinbedrijf	26
– land- en tuinbouw	26
– energie	27

IV HANDELEN IN GERECHTIGHEID

Nederlanders en hun verlangens	28-33
– huisvesting	29
– verkeer en vervoer	30
– waterstaat	31
– milieu	32
– gezondheidszorg	33

V GERECHTIGHEID VERHOOGT ALLE VOLKEN

Nederlanders en de wereld	34-39
– buitenlands beleid	36
– defensie	37
– ontwikkelingssamenwerking	38
– de Nederlandse Antillen	39

Aan alle kieskeurigen,

Zonde, zegt men.

Zonde van kansen die verloren gaan

Zonde van geld dat in het water terecht komt

Zonde van stemmen die verknoeid worden

Zonde van de tijd die heengaat als u dit leest?

Zonde van het milieu dat bedorven wordt.

Wat is eigenlijk zonde ?

Zonde is wat zijn doel voorbijschiet

Zonde is wat zijn bestemming mist

Zonde is niet luisteren naar wat God zegt

God, aan Wie wij alles te danken hebben

Alles, ons leven, onze gezondheid, onze mogelijkheden.

Zonde is een schandaal

Zonde is schande

Nationale zonde is een schandvlek voor een land

Zonde haalt een natie omlaag

Geestelijk, cultureel, sociaal, economisch, materieel.

Hoe komen wij er weer bovenop ?

Hoe, wanneer zonde een land onderuit haalt ?

Gerechtigheid verhoogt een volk

Gerechtigheid zal dan het tegenovergestelde zijn van zonde.

Gerechtigheid wil zeggen luisteren naar God

Naar Zijn Woorden en Wetten

Gerechtigheid is God geven wat God toekomt,

De Overheid waar de Overheid recht op heeft

De medemens wat voor de medemens is

en de zwakken in de samenleving wat bij hen hoort.

Gerechtigheid daar snakt de wereld naar

Gerechtigheid, die met een kus de vrede begroet

Gerechtigheid, waarvan de welvaart afhangt

en zelfs het gedijen van de bodem.

Zonde is een schandvlek der naties en gerechtigheid verhoogt een volk

Daarom wil de Staatkundig Gereformeerde Partij
met haar politiek
van de zonde af
en naar de gerechtigheid toe.

Wat het ene en het andere concreet meebrengt
leest u in ons verkiezingsprogram
dat wij u, op deze manier ingeleid, aanbieden
en ter kennisneming aanbevelen.

*Het hoofdbestuur
van de Staatkundig Gereformeerde Partij*

Spreuken 14 vers 34 : „Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek der natiën”.

moeten de gemeenten financieel minder afhankelijk zijn van het rijk. Vergroting van het gemeentelijk belastinggebied is nodig - zonder de totale lastendruk te verhogen.

- Een voortgaand terugdringen van het aantal noodlijdende gemeenten („artikel-12-gemeenten”) dient voorrang te hebben.
- Openheid en openbaarheid van bestuur ten aanzien van direct belanghebbenden zijn vanzelfsprekend in een maatschappij waarin het bestuur voortdurend beslissingen voorbereidt, neemt en uitvoert die het doen van de burger direct of indirect raken. Zonder openheid zijn controle van het overheidsbeleid door de bevoegde organen en rechtsbescherming van de burger niet mogelijk.

Politie

- Zorg voor de veiligheid en handhaving van de rechtsorde - dat is de belangrijkste opdracht van de politie. Tegenover rellen en ongeregelde optreden past een krachtig optreden. Aan de bestrijding van de toenemende misdadigheid moet de regering ook in de komende jaren groot gewicht toekennen om het gevoel van onveiligheid bij velen, zowel in de stad als op het platteland, te verminderen. Voor beide taken is een goed bemand en modern toegerust politie-apparaat een eerste vereiste.
- De politie heeft een zware - en soms ondankbare - taak. Vaak dreigt de agent of ME'er het stootkussen te worden tussen overheid en bevolking. Vooral bij politiek geladen conflicten. Voor het moreel van de politieman is het van belang dat, als hij zich aan de regels en instructies houdt, het bestuur en de justitie achter hem staan.
- Het is niet alleen van belang dat de politie wetsovertreders betrapt en misdadigers in de kraag vat. Ook moet al het mogelijke worden gedaan strafbare feiten te voorkomen. Regelmatige surveillance is daarvoor nodig. De burger moet zien dat de politie op haar hoede is, al mag van hem worden verwacht dat hij het wetsovertreders niet al te makkelijk maakt.
- Er dient, ook in het belang van de politie zelf, zo spoedig mogelijk een wettelijke regeling van klachten over onbehoorlijk politie-optreden te komen.
- Een verdere versterking en uitbreiding van de politie is onontkoombaar. Daarbij moet niet alleen op de kwantiteit (méér agenten), maar ook op de kwaliteit (grotere doeltreffendheid van het politie-optreden) worden gelet. Daarom is ook een verdere samenwerking tussen rijks- en gemeentepolitie hoog nodig.
- Het optreden van particuliere bewakingsdiensten („privé-politie”) moet aan strenge voorwaarden worden gebonden.

Justitie

- Overtredingen en misdrijven moeten rechtvaardig vergolden worden door een passende bestraffing. Schuld, als beginsel van strafbaarheid en aansprakelijkheid, mag niet uit het recht verdwijnen.
- De wet moet het mogelijk maken dat in levensdelicten de doodstraf kan worden toegepast.
- De kleine „criminaliteit” - winkeldiefstallen - moet door de justitie vervolgd blijven worden.
- Met alternatieven voor gevangenisstraf moet de overheid erg terughoudend zijn, zolang niet vaststaat dat dit soort straffen net zo veel uitwerking hebben als de traditionele straffen.
- In het belang van de rechtsstaat moet de uitvoering van (rechtsgeldig tot stand gekomen) beslissingen van de rechter gegarandeerd zijn.
- In gevangenis en voldoende ruimten en bewakers zijn om veroordeelden zo snel mogelijk hun straf te laten ondergaan. Achterstand bij tenuitvoerlegging van vonnissen moet worden vermeden.
- Het gezin is een belangrijke steunpilaar voor de samenleving. Ouders zijn belast met de zeggenschap en de verantwoordelijkheid voor hun minderjarige kinderen. De overheid is geroepen dat ouderlijk gezag zo veel mogelijk te steunen. Zij die hun verantwoordelijkheid verwaarlozen of misbruiken, moeten uit de ouderlijke macht worden ontzet.
- Het huwelijk is van buitengewone waarde. Alternatieve samenlevingsvormen die op zedelijk onoirbare verhoudingen berusten, mogen door de overheid niet gelijkgesteld worden met het huwelijk.
- Tegen uitingen van prostitutie, pornografie en homofilie en tegen sexhandel moet de regering krachtige maatregelen nemen. De openbare zedelijkheid is een terrein waar de overheid een duidelijke taak heeft.
- Terwille van het grote goed van de rustdag, zal de regering de zondagsheiliging, tenminste de zondagsrust, moeten bevorderen.
- Het gokken dient krachtig te worden tegengegaan. Hierbij denken wij aan super trio, bingo en kienspelen met geldinzet. De drie casino's op Nederlandse bodem (Zandvoort, Scheveningen en Valkenburg) moeten onmiddellijk worden gesloten.
- Alcohol achter het stuur vraagt om strenge bestraffing. Desnoods dient, naast de gewone straf, het rijbewijs voor langere tijd afgenomen te worden.
- Het misbruik van rechtspersonen (vooral besloten vennootschappen) dient krachtig aangepakt te worden. Maar evenzeer moeten aan rechtspersonen niet telkens opnieuw voordelen worden toegekend, waarvan de ondernemer die persoonlijke verantwoordelijkheid wil dragen verstoken blijft.
- De rechtsbescherming van de burgers tegen overheidsbeslissingen is onmisbaar in een verzorgingsstaat als de onze waarin de overheidsbemoeyenis als maar groter wordt. Versnelling in de afhandeling van

Oog in oog met zo veel nood volhardde de overgrote meerderheid van ons volk in zelfzucht en egoïsme. Het „ik-tijdperk” zijn de jaren '80 al op voorhand genoemd. De in het nauw gebrachte mens denkt alleen nog maar om zichzelf. Eigen ik en eigen willen zijn maatgevend geworden.

Hoe

het moet

De eerste oogopslag is verblindend. Ons onderwijs is voortreffelijk, onze cultuur hoogontwikkeld, onze welzijnsvoorzieningen prima, onze sport aan de top, ons maatschappelijk werk goed georganiseerd. Maar wie dieper kijkt, komt al snel tot de ontdekking dat dit „welzijn” het ware welzijn niet heeft gebracht.

Nederland heeft jarenlang de illusie gehad dat onderwijs, cultuur, recreatie en maatschappelijk werk geluk en voorspoed zouden brengen. Miljoenen en nog eens miljoenen zijn er aan uitgegeven. En wat is het resultaat? Het onderwijs vervlakt, de cultuur ontaardt in demoraliserende prikkels en ongezonde oversexualisering, de recreatie is een massale vermaakindustrie geworden, de sportverdwazing viert hoogtij, het maatschappelijk werk verwordt tot één groot loket, de sport degradeert tot een passief kijkspel en vergt van beoefenaars onmenselijke prestaties.

Het is hoog tijd met die overspannen verwachting af te rekenen. Hoezeer prima onderwijs, mooie cultuur, goede ontspanning, verantwoorde lichaamsbeweging en echt maatschappelijk werk ook gewenst zijn - het kan het menselijk ongeluk niet wegnemen, het brengt het ware welzijn niet. Het laat de mens aan eigen lot over, het helpt slechts in schijn, het is surrogaat.

Te veel staat het „welzijn-van-nu” in het teken van de menselijke zelfontplooiing. Te veel gaat het er om jezelf te kunnen zijn. Te veel benadrukt het eigen kennen en kunnen. Te weinig komt het tekort, de ontoereikendheid, de onbekwaamheid van de mens naar voren. Te weinig staat de afhankelijkheid van God en de liefde tot de naaste centraal. Te weinig wordt er op gewezen dat alléén gerechtigheid de weg naar het welzijn opent.

Zo'n invalshoek geeft richtlijnen voor onderwijs, cultuur, recreatie en maatschappelijk werk : het scheppen van voorwaarden voor oude en jonge mensen om - in recht en gerechtigheid - aan hun taak en roeping in het leven te kunnen werken, om rentmeester tegenover God en de naaste te kunnen zijn.

Opdat God geëerd en het volk verhoogd wordt.

Reforma- torisch onderwijs

- Voor het onderwijs, in al zijn geledingen en vormen, moet Gods Woord centraal staan. In de allereerste plaats als richtlijn. Maar ook vanwege de rijke inhoud en wijze lessen moet de Bijbel op de scholen altijd open liggen. In het onderwijs dient

- Het leerrecht dient meer nadruk te krijgen. In het algemeen moeten mensen gemotiveerd worden tot meer studie en vorming.
- De vormingscentra voor werkende jongeren moeten het karakter krijgen van scholen met ruime mogelijkheden voor praktische vorming.
- Ouderen dienen grotere mogelijkheden voor herkansing te krijgen („tweede kans-onderwijs”). Men is tenslotte nooit te oud om te leren.

**Universi-
tair
onderwijs**

.....
- Zuinigheid op universiteiten, hogescholen en instellingen voor hoger onderwijs behoort, zeker in deze tijd van financiële en economische moeilijkheden, vanzelfsprekend te zijn.

- In het wetenschappelijk onderwijs valt, vanwege de hoge kosten, niet te ontkomen aan een duidelijke afbakening van de studieduur (fasering). Maar dit mag geen beletsel vormen voor het doorstuderen van studenten die door persoonlijke omstandigheden niet aan de gestelde eisen kunnen voldoen.
- Loting voor het hoger en wetenschappelijk onderwijs moet verdwijnen. Er dient een „gewogen selectie” in het leven te worden geroepen, waarbij ook gekeken wordt naar de eindexamencijfers van de aankomende studenten.
- Op universiteiten en hogescholen moet de nadruk in de allereerste plaats vallen op onderwijs en onderzoek. Het kostbare wetenschappelijke onderwijs mag onder geen beding schade ondervinden van de vergaande „democratisering”. Politieke indoctrinatie dient te worden tegengegaan.
- De opleiding van onderwijzers en leraren moet degelijk zijn. In het belang van zichzelf en hun leerlingen moeten leerkrachten voortdurend worden bijgeschoold. Meer en meer moet er op worden gewezen dat - als gevolg van het teruglopende kindertal - niet elke onderwijzer of leraar empooi zal kunnen vinden.

Voor verantwoord cultuurbeleid gelden onverzwakt de maatstaven van het Evangelie, te weten „...al wat waarachtig is, al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat liefelijk is, al wat wel luidt, zoo daar eenige deugd is en zoo daar eenige lof is, bedenkt dat”. (Fil. 4 : 8)

Cultuur

.....

- Het welzijnswerk, meer in het bijzonder cultuur en ontspanning, moet zo veel mogelijk door de burgers zelf worden betaald. Dit verhoogd zowel de waardering als het verantwoord beheer. Subsidiëring door de overheid moet het karakter hebben van aanmoediging en aanvulling.
- Voor het bevorderen van de cultuur is de regering niet de eerst aangewezen. De overheidstaak is wel ontaarding, uitpattingen en uitwassen te verhinderen en tegen te gaan. Als de regering - ten onrechte - geen

jaren een grootscheepse matiging : van de lonen, van de sociale lasten en van de overheidsuitgaven.

Ook al omdat de staatsschuld onbetaalbaar dreigt te worden, zal het mes nog dieper in de overheidsuitgaven moeten. Bij een schuld van inmiddels honderd en twintig miljard gulden - en nog is het einde er niet - bedragen de rentelasten voor de schatkist jaarlijks tenminste twaalf miljard gulden. Dat is aanzienlijk meer dan wij voor de defensie uitgeven. Met bestek '81 gaf het kabinet-Van Agt I een stoot in de goede richting. Maar het is nog te veel teruggeschrokken voor de onvermijdelijke maatschappelijke weerstanden, opgeroepen door kortzichtige belangengroeperingen.

Mede door het onverantwoord handelen - eigenlijk het niet-handelen van het kabinet-Van Agt II, veroorzaakt door het verschil in wat prioriteit moet hebben - korte termijn beleid (werk) versus langere termijn beleid (het gezond maken van bedrijf en overheidsfinanciën) - is opnieuw een kostbaar jaar verloren gegaan, met als gevolg een ombuigingsprobleem van achttien miljard gulden voor 1983. Ter vergelijking, dat is voor elk gezin drieduizend gulden.

Hoe spijtig dan ook, maar alle inkomenstrekkers zullen er de komende jaren een flinke stap op achteruit moeten. Uiteraard dienen de beterbetaalden een groter offer te brengen dan de laagste inkomens. De minimuminkomens en de laagste sociale uitkeringen zullen zo veel mogelijk ontzien moeten worden, maar ook voor hen kan geen keiharde koopkrachtgarantie worden gegeven. Met z'n allen moeten we door de zure appel heenbijten.

Werkgevers, werknemers en overheid moeten de handen in één slaan om gezamenlijk de enorme economische moeilijkheden aan te pakken - en de grondslag te leggen voor een betere toekomst. Niet als doel. Maar als middel tot méér gerechtigheid, méér rechtszekerheid, méér rechtsgelijkheid. Terwille van de zwaksten in de samenleving. Van ons allen - stuk voor stuk - vraagt dat af te zien van eigenbelang en het belang van de ander in het oog te houden. Draagt elkanders lasten.

Dat moet de leidraad voor het financieel en sociaal-economisch beleid in deze magere jaren zijn.

De inflatie van het geld is gevolg van de geestelijke en zedelijke ontwaarding. Een volk dat mag leven uit en bij de op de Bijbel gegronde waarden - en dat is ook gebiedende eis - zal ook de geldontwaarding binnen de perken weten te houden.

*Econo-
mische
en finan-
ciële
sanering*

.....
Een weinig populaire, maar daarom niet minder noodzakelijke economische en financiële sanering is de komende jaren onontkoombaar om de werkloosheid terug te dringen en de overheidsfinanciën weer in orde te brengen.

De hoofdpunten van zo'n Nationaal Herstelplan moeten zijn :

- de overheidsuitgaven - met inbegrip van de sociale uitgaven - zullen weer moeten gaan sporen met de inkomsten om het financieringstekort op den duur terug te dringen tot ten hoogste 4% van het nationale inkomen (veertien miljard gulden in 1981). Dat zal de beste bijdrage zijn aan het herstel van de rendementen, van de investeringen en wat het belangrijkste is van de werkgelegenheid in de marktsector ;
- aan een langdurige inkomensmatiging valt niet te ontkomen, waarbij de laagstbetaalden, met name zij die van één minimumuitkering moeten rondkomen, zoveel mogelijk moeten worden ontzien, doch waarbij zij ook hun steentje moeten bijdragen. Een strikt eenmalige „inleveringsronde” van gemiddeld 5% naar draagkracht verdeeld kan, gedachtig aan het spreekwoord „zachte heelmeeesters maken stinkende wonden”, heilzaam werken op het noodzakelijke herstel ;
- afruil van prijscompensatie tegen belastingverlaging kan een reële bijdrage betekenen voor lastenverlichting van de bedrijven, mits de vergroting van het financieringstekort wordt opgevangen door extra ombuigingen. Dan wordt een fundamentele bijdrage geleverd aan het herstel van werkgelegenheid en verbetering van Nederlands concurrentiepositie in de wereld. Voor de zelfstandigen in de land- en tuinbouw en het midden- en kleinbedrijf geldt dit net zo goed als voor grotere ondernemingen ;
- de noodzakelijke besparingen op de rijksuitgaven vergen een kritische doorlichting van de verschillende overheidstaken. Met name bij C.R.M. valt nog heel wat te snoeien. Metterdaad zal ook bekeken moeten worden of de departementen taken kunnen afstoten door die aan particulieren over te laten. Daarnaast zal de burger meer moeten gaan betalen voor overheidsdiensten (profijtbeginsel). Als dat maar gebeurt in het kader van een algemene vermindering van belasting- en sociale lastendruk ;
- terwille van de broodnodige versterking van de structuur van het bedrijfsleven zullen de tijdelijke aardgasbaten in plaats van consumptief worden gebruikt productief worden aangewend. Zo kan er blijvend economisch voordeel mee worden bereikt ;
- de vernieuwing van het produktie-apparaat en het uitdiepen van onze technische kennis (innovatie) dient met kracht ter hand te worden genomen. Nieuwe en hoogwaardige produkten versterken de Nederlandse concurrentiepositie en bevorderen de export. Ook dit verdient extra steun uit de gasopbrengsten. Ter verbetering van de concurrentiepositie dienen de elektriciteitsstarieven voor industriëel (groot)verbruik meer in de pas te lopen met die in het buitenland ;
- de overheidsbestedingen moeten worden ingeperkt ten gunste van de broodnodige investeringen, die tot een bijna onverantwoord laag peil zijn gedaald ;
- vanwege de nadelige gevolgen van langdurige werkloosheid voor be-

trokkene en samenleving, zal in een twee-sporenbeleid ook ruimte moeten worden gemaakt om de meest schrijnende knelpunten (jeugdigen, schoolverlaters, minderheidsgroepen) te helpen met blijvende werkgelegenheid. De marktsector dient daarbij prioriteit te hebben.

Herstel van vertrouwen van het bedrijfsleven in de overheid kan bereikt worden door de nodige armslag te geven, ook financieel. Dan moeten de politieke stokpaarden (hervormingsvoorstellen) in de ijskast worden gezet!

*Economic
beleid*

- Het bedrijfsleven moet vrijelijk kunnen opereren, met inachtneming van de verantwoordelijkheid en het rentmeesterschap in Bijbelse zin. De overheid moet daarbij „randvoorwaarden” stellen, zoals geen zware milieuverontreiniging, geen nodeloze energie- en grondstoffenverspilling, goede arbeidsomstandigheden.
- De regering heeft in het economische leven een corrigerende taak. Zij moet inspringen daar waar de ondernemer verstek laat gaan of vergeet een goed rentmeester te zijn. Dit betekent ook dat de particuliere verantwoordelijkheid versterkt moet worden. Het beleid mag niet van bovenaf worden opgedrongen.
- De positie van het bedrijfsleven moet worden versterkt door - naast een forse lastenverlichting, met name voor beginnende ondernemers - de omschakeling van veel energie-kostende naar energie-arme productie aan te moedigen (o.a. via een energietoeslag op de investeringspremies), technisch hoogwaardige activiteiten te bevorderen, extra premies voor nieuwe of vervangingsinvesteringen uit te keren, speciale steun te verlenen aan bedrijven in zwakke gebieden (zoals het noorden, Zuid-Limburg, de binnensteden) en het beroepsgerichte onderwijs (technische scholen) beter af te stemmen op de behoefte van de ondernemingen. De lastenverlichting zal in de eerste plaats worden gebruikt voor versterking van de uitgeholde vermogensposities. Om op korte termijn nieuwe investeringen uit te lokken kan de Maatschappij voor Industriële Producten (MIP) goede diensten bewijzen terwijl het instituut van de zogenaamde kapitaalkredieten goede hulp kan bieden.
- Noodlijdende ondernemingen met toekomstverwachtingen moeten door de regering worden gesteund. Niet om de greep van de overheid op het bedrijfsleven te versterken, maar om ontslagen te voorkomen en werkgelegenheid in stand te houden. Alle bedrijven moeten bij steunmaatregelen over één kam worden geschoren. Daarom : algemeen werkende maatregelen die niet concurrentievervalsend werken.

- Met zulke „globale” maatregelen moeten ook slecht draaiende bedrijfstakken (zoals de textiel) gesaneerd en opnieuw opgezet worden en zwakke regio's als het noorden, Limburg en Twente uit de put geholpen worden.
- De afgiften van vergunningen moet gestroomlijnd worden, zodat niemand van het kastje naar de muur wordt gestuurd.

Overheids-uitgaven

.....

- Om de lasten van het bedrijfsleven te verlichten, de werkloosheid terug te dringen en de tekorten te verminderen zijn in de komende jaren verdergaande bezuinigingen op de overheidsuitgaven onvermijdelijk. Met name op uitgaven waar de overheid niet direct een taak heeft, zoals cultuur, recreatie en sport. Onderzocht moet worden of taakafstoting naar het particulier initiatief mogelijk is („commercialisering van de kwartaire sector”). Ook valt niet te ontkomen aan een neerwaartse ombuiging van de uitgaven voor sociale voorzieningen. Met name zij die van één minimum-uitkering moeten rondkomen zullen een zorgvuldige behandeling moeten krijgen.
- Er moet paal en perk worden gesteld aan de grote tekorten op de rijksbegroting. Daardoor dreigt niet alleen de staatsschuld onbetaalbaar te worden, maar dwingt de overheid er ook toe zo veel te lenen dat de rentelast schier ondragelijk wordt. Dat drijft weer de rente op, hetgeen een extra belemmering voor het bedrijfsleven betekent. De overheidstekorten moeten weer in de pas gaan lopen met de nationale bestedingen. Met man en macht dient te worden getracht het financieringstekort terug te brengen van 9% in 1981 naar hooguit 4% van het nationale inkomen. In gulden van 1982 van rond dertig miljard naar maximaal veertien miljard. Dan is nog niets gedaan aan de aflossing van de enorme staatsschuld.
- Om het kwaad van de inflatie te beteugelen dient naast kostenmatiging ook de monetaire financiering van de overheid (het laten draaien van de „bankbiljettenpers”) verder te worden teruggebracht.
- De overheid mag geen te grote „schrokkop” worden. Het deel van het nationale inkomen dat aan gemeenschapsvoorzieningen wordt uitgegeven moet in redelijke verhouding blijven tot het deel dat voor de „private sector” (burgers en bedrijfsleven) bestemd is. Anders kan de verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven niet voldoende gestalte krijgen.

De polarisatie op sociaal-economisch terrein en de „barbarij” op geestelijk-zedelijk terrein - gevolg van het verlaten en negeren van Gods heilzame geboden voor enkeling en samenleving - zijn alleen te overwinnen wanneer het woord van Christus: „Zoekt eerst het Koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid en alle andere dingen zullen u worden toegeworpen” werkelijkheid gaat worden.

**Sociale
zeker-
heid**

– Van hoe groot belang ook, maar ook de sociale voorzieningen ontkomen niet aan ombuigingen. De kosten dreigen onbetaalbaar te worden, omdat steeds minder werkenden steeds meer moeten opbrengen voor steeds meer niet-werkenden.

– Bezuinigd kan worden door aanpassing van zowel de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen als de uitkeringen aan mensen die geen kostwinner zijn. Ook de bevrozing van de kinderbijslag voor het tweede kind is denkbaar. Het snoeimes dient echter zodanig te worden gehanteerd dat de werkelijk sociaal zwakkeren in de samenleving ontzien worden.

– Naast de reeds genoemde eenmalige „inlevering” van 5% naar draagkracht, die doorwerkt naar de uitkeringen, dient ook het al of niet handhaven van de netto-netto-koppeling (netto minimum loon = netto minimum uitkering) aan een nader onderzoek te worden onderworpen. Serieuze aandacht verdient daarbij de zogenaamde „koppeling op afstand”. Een groeiend verschil van bijvoorbeeld 5% komt redelijk voor in het licht van de meer dan evenredige groei van de uitkeringen. Het verband tussen hoogte van de uitkering en de kosten daarvoor behoort uitgangspunt te blijven in de zogenaamde loondervingsregelingen.

– Zowel het misbruik (in de hand gewerkt door het afnemend normbesef) als het oneigenlijk gebruik van sociale voorzieningen (gevolg van mazen in de wet) dient krachtig te worden tegengegaan.

– Door verruiming van het begrip „passende arbeid” zullen werkzoekenden minder gemakkelijk een baan kunnen afwijken.

– Gewetensbezwaren tegen elke vorm van verzekering moeten door de overheid verder worden erkend. Ook ten opzichte van de verplichtingen.

– In het algemeen moet de eigen verantwoordelijkheid van de burger versterkt worden. Ook dat kan forse besparingen opleveren.

– De tendens tot verdergaande individualisering van de sociale wetgeving moet worden gekeerd. Er mag geen boete worden gesteld op het wettige huwelijk!

Steun aan hen die het maatschappelijk moeilijk hebben is in de eerste plaats een taak voor kerken en maatschappelijke instellingen. Pas als de christelijke barmhartigheid te kort schiet, mag de overheid bijspringen.

**Belas-
tingen**

– Bij de belastingheffing moet terwille van de verdelende rechtvaardigheid voorop blijven staan : belasting naar draagkracht.

– De belastingdruk is in ons land veel te zwaar geworden. Dit werkt

- De „vermenselijking“ van de arbeid moet, ook na de aanvaarding van de nieuwe arbeidsomstandighedenwet, doorgezet worden.
- De toelating van buitenlandse werknemers moet in verband met de hoge werkloosheid worden beperkt. Dat legt wel de verplichting op de regering om op alle mogelijke manieren mee te werken aan vergroting van de werkgelegenheid in de landen van herkomst van de gastarbeiders.

**Waarde-
vastheid
van het
geld**

- De geldontwaarding, de inflatie is een groot sociaal onrecht. De bestrijding er van is een zeer belangrijke overheidstaak. Want inflatie treft juist de kleine man - het echtpaar met het kleine pensioentje, de kleine ondernemer - die de prijsstijging niet vergoed krijgt en de hogere prijzen moeilijk kan doorberekenen. Inflatie is ook de moeder van veel werkloosheid : veel bedrijven hebben werknemers moeten ontslaan, omdat ze de lonen die de prijzen op de voet volgden niet meer kunnen betalen. Inflatie is eigenlijk een uiting van moreel verval. Er spreekt een mentaliteit van egoïsme, het afwentelen op kosten van een ander, uit. Kortom - inflatiebestrijding is hard en hard nodig.
- Eén van de eerste maatregelen die tegen de inflatie moet worden genomen is de totale hoeveelheid guldens in overeenstemming brengen met de voortgebrachte goederen en diensten. Te veel geld jaagt de prijzen alleen maar op.
- Over beperking van overtollige geldhoeveelheden moeten hoognodig internationale afspraken worden gemaakt.
- De prijzen moeten scherp in de gaten worden gehouden. Als de prijzen de pan uit rijzen, moet de regering onverwijld ingrijpen. De belangen van het bedrijfsleven mogen daarbij geenszins uit het oog worden verloren.
- De overheidstarieven mogen als regel de prijsstijging bij het bedrijfsleven niet te boven gaan.

Vrijheid, uiteraard gebonden aan Gods Wet, gedijt het beste waar de particuliere eigendom wordt beschermd. Het onnodig hinderen van burgers (werkgevers, werknemers en zelfstandigen) in het gebruik van hun eigendom ter uitoefening van hun Goddelijk beroep, schaadt de gerechtigheid, schuift de persoonlijke verantwoordelijkheid af naar de ongrijpbare gemeenschap en doodt het particuliere initiatief.

ontwikkeling van het gehele tuindersbedrijf vergeleken te worden met de kostenontwikkeling in buitenlandse bedrijven.

- Bij voortgaande versnippering (door vererving) of bij wijzigende produktiemethoden (mechanisatie, tankmelken) dient de regering hulp en steun te verlenen, evenals bij kavelruil, vrijwillige of wettelijke ruilverkaveling zonder dat de rechten van de betrokkenen wordt aangetast.
- Onteigening van grond mag uitsluitend plaats vinden voor de aanleg van publieke werken (zoals wegen, dijken, kanalen, woningbouw). De ont-eigenden hebben recht op een schadevergoeding die overeenkomt met de gangbare verkeerswaarde van de grond, verhoogd met een passende vergoeding voor bedrijfsschade.
- Bij de vaststelling van de hoogte van de pachtprizen moet het uitgangspunt zijn dat de pacht een belangrijke financieringsbron is en als zodanig behouden en mogelijk zelfs versterkt moet worden.
- In landelijke gebieden mogen landschap en natuur niet verwaarloosd worden. Om die reden mogen evenwel de normale gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden niet beperkt worden. Niet alleen omdat dit tot een minder efficiënte produktie leidt, maar ook omdat het de zelfstandigheid van landbouwers die tot „parkwachter” worden gedegradeerd, aantast.

Energie

- De oliecrisis die opnieuw kan uitbreken, maakt duidelijk dat we onze afhankelijkheid van energie zo veel mogelijk moeten verminderen. Daartoe is in de eerste plaats nodig een grote energiebesparing ; ook al uit een oogpunt van soberheid, kenmerk van een christelijke levensstijl. Daarnaast moet er voor gezorgd worden dat onze energie uit verschillende bronnen komt (diversificatie). Kortzicht-politiek als gevolg van de dalende olieprijs leidt tot uitstel van noodzakelijke diepte-investeringen (kolen-vergassing) en roept juist een nieuwe crisis op.
- De opsporing van nieuwe olie- en gasvoorraden in de Nederlandse bodem en het continentale plat moet onverminderd doorgaan.
- Onderzoek moet worden of nieuwe kolenlagen ontgonnen kunnen worden. In de overgangperiode van olie en gas naar nieuwe, toekomstige energiebronnen kunnen kolen een rol van betekenis spelen.
- Het zoeken naar praktische toepassing van „alternatieve energie”, zoals zonnewarmte en biogas, mag niet worden gestaakt.
- Zolang onze toekomstige elektriciteitsvoorziening niet is veiliggesteld, valt aan kernenergie - helaas - niet te ontkomen. Terwille van de technische kennis en ervaring kunnen de kerncentrales in Borssele en Dodewaard daarom niet worden gesloten. Maar wèl dienen er strenge veiligheidsmaatregelen te komen tegen straling en sabotage. Ook moet er een oplossing worden gevonden voor de verwerking en opslag van kernafval.

- In de brede maatschappelijke discussie moet eerlijke en zakelijke voorlichting worden gegeven over het voor en tegen van kernenergie in het kader van onze totale energiebehoefte in de toekomst.

HANDELEN IN GERECHTIGHEID

Nederlanders en hun verlangens

Hoe het is
Wie kent het fraaie plaatje niet? Grazende koeien met op de

achtergrond sombere torenflats. De verstedelijking, het gevolg van een uitdijende bevolking in een klein land, rukt op. Elk

jaar wordt het weiland kleiner.

Veertien miljoen Nederlanders leggen erg veel beslag op de schaarse ruimte. Het is niet alleen een kwestie van méér woningen bouwen. Het gaat ook om ruimere woningen. Veel flatbewoners en stedelingen dromen van een eengezinswoning met een eigen tuintje. Jongeren gaan eerder op zichzelf wonen dan vroeger.

Dit is nog maar de helft van het verhaal. De mensen willen werken, moeten boodschappen doen, bezoeken familie en kennissen, gaan op vakantie, kopen een auto, willen een bushalte voor de deur. Hun kinderen moeten naar school. Ouden van dagen wonen niet meer bij hun kinderen in. Er moeten dus fabrieken, winkelcentra, scholen, speelplaatsen, spoorlijnen, wegen, bejaardencentra, ziekenhuizen - noem maar op - bij komen.

Maar zulke vanzelfsprekend lijkende uitbreidingen hebben vergaande, soms minder plezierige gevolgen voor het woon-, werk- en leefklimaat in ons land. Boeren en tuinders dreigen platgewalst te worden onder de uitbreidende stad, dorpen verliezen hun charme, natuurschoon gaat ten onder, lucht en water vervuilen zienderogen.

Nog even - en de koeien zijn verdwenen. Het plaatje laat dan alleen nog maar torenflats zien.

Hoe het moet
Niet alles kan in dit kleine land. Goed wonen, een auto, voortreffelijk openbaar vervoer, een winkelcentrum in de

buurt, niet te ver van het werk af, geen files, veel natuurschoon,

moderne wegen. Veertien miljoen Nederlanders willen veel. Te veel.

Er zal daarom gekozen moeten worden. De regering zal - in overleg met het parlement - de voorrang moeten geven aan het één boven het ander. Niet

- De tekorten van het openbaar vervoer moeten uit de schatkist worden bijgepast, mits de bedrijfsvoering efficiënt is en er geen te lege trein-, bus- en tramlijnen in stand worden gehouden.
- Het openbaar vervoer dient de zondag, als de dag des Heeren, te eerbiedigen.
- Winkels in de steden moeten goed bereikbaar zijn voor het publiek en de bevoorraders. Parkeerkosten komen - mede ter beperking van het autoverkeer in de centra - voor rekening van de automobilist.
- De regering moet voorkomen dat het wegvervoer, het railvervoer en het vervoer over water in een oneerlijke concurrentiestrijd verwickeld raken. Als de tekorten op het goederenvervoer per spoor voor rekening van het rijk komen, dan hebben goedgeleide wegtransportondernemingen en de binnenvaart recht op eenzelfde subsidie.
- Voor het transport van massa goederen verdient het binnenschip - als het meest milieuvriendelijke vervoermiddel - de voorkeur. Schippers moeten tegen onredelijke tarieven worden gevrijwaard, aan verladers dient zo veel mogelijk vervoerszekerheid te worden geboden.
- De regering moet maatregelen nemen tegen valse concurrentie op de internationale binnenvaart, zoals na de opening van het Rhein-Main-Donaukanaal van schepen uit Oostbloklanden („rode vloot”) te verwachten is.
- Ter bescherming van de zeescheepvaart moet de regering ook optreden tegen de oneerlijke concurrentie van Oosteuropese landen („staatshandelslanden”) en goedkope vlagstaten (zoals Panama).

*Water-
staat*

- De veiligheid van het land tegen overstromingen dient - onder het oppertoezicht van de regering en het toezicht van de provincies - te worden toevertrouwd aan een goed georganiseerd waterschapswezen.
- De afsluiting van de Zeeuwse zeearmen, de Deltawerken, moet volgens het afgesproken tijdschema haar beslag krijgen. De belangen van de visserij, oestertelers, garnalenvissers en mosselkwekers daaronder begrepen, mogen niet uit het oog verloren worden. Andere bedrijven en bewoners die door de Deltawerken worden getroffen, behoren op passende wijze schadeloos te worden gesteld.
- De overheid dient een doelmatig ontgrondingsbeleid te bevorderen. Voldoende zand, grind en klei - grondstof voor beton-, baksteen- en pannenfabricage - moeten gewonnen kunnen worden om de bouw van voldoende aantallen woningen en andere gebouwen niet te laten stagneren. Ontgrondingsvergunningen op het land mogen niet verleend worden dan na overleg met de gemeenten.

De ingewikkeldheid der maatschappij roept om ingrijpen van de overheid, via het scheppen van randvoorwaarden, als bepaalde belangen worden geschaad. Terwille van rechtsgelijkheid, van rechtszekerheid, van bescherming der zwakken. Dit ingrijpen moet corrigerend zijn en niet dirigerend. Zo wordt het beste gestalte gegeven aan de taak der overheid om het kwade, dat niet in de structuur maar in de mens zit, te beteugelen. „Het geheim van alle zegen, o volk van Neêrland, hoort, is in Godes vrees te leven, Zijn Wet, Zijn Dienst, Zijn Woord” (Da Costa).

Milieu

- Om de milieuverontreiniging tegen te gaan - een schepingsopdracht - zijn wetten voor de bescherming van water, lucht en bodem onontbeerlijk. Daarbij gaat het er in de eerste plaats om het milieu weer schoon te krijgen en nieuwe vervuiling te bestrijden.
- Onze „wegwerpeconomie” dient geleidelijk aan omgebouwd te worden tot een „reparatie-economie”. Een economie dus waarin de produkten van betere kwaliteit worden, minder weggegooid wordt en het repareren weer lonend wordt. Dit heeft bovendien het voordeel dat het werkgelegenheid schept.
- Waar afval een onvermijdelijk bijproduct is, moet naar wegen worden gezocht om het weer een zinvolle en bruikbare bestemming te geven (zoals nu al uit oud papier nieuw „recycled” papier wordt gemaakt).
- De regering moet zich er voor hoeden de milieuwetten al te zeer te verscherpen, waardoor bedrijven gesloten moeten worden.
- Waterschappen, enkele provincies en af en toe ook gemeenten hebben de plicht voor een goede waterzuivering te zorgen. Waar verontreinigingsheffingen of reinigingsrechten de pan uit dreigen te rijzen, moet gestreefd worden naar een technisch en financieel doelmatiger beheer. In uitzonderingsgevallen is steun van het rijk onontbeerlijk.
- Ook bij de bestrijding van geluidshinder moet gestreefd worden naar een juist evenwicht tussen overmatige overlast en de hoogte van de „antilawaaikosten”.
- De voorlichting over de noodzaak van milieubehoud dient krachtiger ter hand te worden genomen. Iedereen moet duidelijk worden gemaakt dat hij geroepen is een verdere verloedering van de natuur tegen te gaan.

Gezondheidszorg

- De gezondheidszorg is een aangelegen punt voor de regering. Want de gave van gezondheid van lichaam en geest is een belangrijk goed en een grote zegen.
- Toch zijn er duidelijke grenzen aan de overheidsbemoeienis met onze gezondheid. Waar persoonlijke en gezinsverantwoordelijkheden in het geding zijn, is er voor de overheid geen taak. Daarom : geen regeling van het aantal geboorten of voorlichting over het voorkomen van zwangerschap (bevolkingspolitiek), geen anti-conceptiemiddelen op kosten van het ziekenfonds, geen fluoridering van het drinkwater of welk medicijn ook in de voeding, geen euthanasie, geen abortus, tenzij het leven van de vrouw gevaar loopt, geen wettelijk toegestane hulp bij zelfmoord.
- Voor een rechtsstaat is eerbied en bescherming van het menselijk leven, hoe pril of hoe oud, van wezenlijk belang. Het besef dat het leven een gave van God is waarover een mens niet vrij heeft te beschikken, dient voorop te staan. Met menselijke levens mag op geen enkele wijze worden „gesold”. Bij elke medische behandeling en elk experiment moet domineren dat de levende mens een beeldrager van de Heere God is. Persoonlijkheidsveranderende ingrepen mogen niet verricht worden dan met instemming van de patiënt en/of de familie.
- De kosten van de gezondheidszorg dreigen de pan uit te rijzen. Besnoeiing en beheersing zijn onvermijdelijk om te voorkomen dat straks de volksgezondheid onbetaalbaar wordt. Meer nadruk zal moeten vallen op het bevorderen van de gezondheidszorg buiten ziekenhuizen en inrichtingen (extra murale zorg). Er mag niet klakkeloos bezuinigd worden. Zo is het voor het terugdringen van de kostbare „tweedelijns-gezondheidszorg” (specialisten) een eerste vereiste dat de voorzieningen in de „eerste lijn” (huisarts, wijkverpleegster) goed zijn. Adviserende en ondersteunende thuishulp, zoals wijkverpleging, gezins- en bejaardenzorg, moeten zo goed mogelijk worden uitgebouwd.
- Inrichtingen en ziekenhuizen met een eigen levensbeschouwelijke signatuur moeten die kunnen behouden.
- Tegen het gebruik en de handel van „hard” en „soft” drugs (opium, heroïne, marihuana, hasj) dient de regering actief op te treden. Brede voorlichting over de gevaren van het druggebruik is broodnodig. Voor verslaafden moeten er goede opvangmogelijkheden komen. Naast de aanpak van het drugprobleem mag de strijd tegen het alcoholmisbruik niet verslappen.
- Ernstige volksziekten (hart- en vaatziekten, kanker, geslachtsziekten), verdienen grote aandacht, onderzoek en bestrijding.
- Alternatieve geneeswijzen dienen reële kansen te krijgen.
- Zieken mogen aanspraak maken op een persoonlijke behandeling. Het

Oorlogen zijn oordelen Gods, vanwege de zonden. Daarvan geldt het woord van God : „Hoor de roede en Wie ze besteld heeft” (Micha 6 : 9). Onze verantwoordelijkheid brengt mee dat de geestelijke en de morele weerbaarheid wordt versterkt. Tezamen met een goede materiële uitrusting kan dat onder inwachting van de zegen des Heeren dienstbaar zijn aan de bevordering van „een stil en gerust leven” der burgers.

*Hoe
het moet*

De mens is naar Bijbels getuigenis geroepen om in vrede met zijn medemens de aarde te bouwen en te bewaren. Het voorkomen van oorlogen, het op vreedzame wijze beslechten van internationale geschillen, het bevorderen van de vrede en het bestrijden van onrecht en ongerechtigheid dienen daarom de belangrijkste doelstellingen van de Nederlandse buitenlandse politiek te zijn.

In geen geval leidt dit tot eenzijdige ontwapening of verwaarlozing van de defensie. Tegenover de aspiraties van de Sowjet-Unie is onverkorte waakzaamheid geboden. Juist terwille van vrede en vrijheid, met name de vrijheid om God te dienen naar Zijn Woord. Erkenning van onze afhankelijkheid van het Godsbestuur sluit onze verantwoordelijkheid niet uit. In dat licht kan het Atlantisch bondgenootschap, de N.A.V.O., onder Gods zegen aan de verdediging van dat grote goed dienstbaar zijn.

In een wereld waarin zo veel armoede en honger heersen, is ontwikkelingshulp een dure plicht. De Bijbel, ons richtsnoer óók in de internationale politiek, gebiedt de hongerigen te voeden, de dorstigen drinken te geven, de berooiden te helpen en de vreemdeling onderdak te geven. De gerechtigheid vergt - ook nu het ons minder goed gaat - dat wij een deel van onze welvaart afstaan aan de armen in de landen van de Derde Wereld. Onze moeilijkheden vallen in het niet bij de ellende in de onderontwikkelde landen.

Nederland is een klein land. Maar dit mag geen alibi zijn om ons neer te leggen bij onrecht, bij onderdrukking, bij uitbuiting, bij vervolging. Slechts waar goedertierenheid en waarheid elkaar ontmoeten, waar gerechtigheid en vrede elkaar kussen, zal God de Heere het goede geven (Psalm 85). Die gerechtigheid verhoogt alle volken.

De Heere regeert, dat de volken beven. Aardbevingen, oorlogen en geruchten van oorlogen (spanningen tussen de volken) zijn tekenen der tijden, die wijzen op de wederkomst des Heeren.

Buiten-lands beleid

toegelaten.

- Degenen van het oude bondsvolk die naar Israël, het beloofde land, willen emigreren, moet alle mogelijke medewerking worden verleend. Op landen die de Joodse emigratie willen verhinderen, moet krachtige druk worden uitgeoefend.

- Ten aanzien van Zuid-Afrika past zeer grote behoedzaamheid. In geen geval mag het westerse systeem als het enig mogelijke aan dit land worden opgedrongen. Met begrip voor de moeilijke situatie is in Zuidelijk-Afrika meer te bereiken dan met politieke of economische drukmiddelen.

- Minachting van de mensenrechten, zoals discriminatie wegens geloof, ras of huidskleur, tast de mens als beeldrager Gods aan. Nederland moet zich inspannen om via diplomatieke kanalen deze discriminatie - waar ook ter wereld - te bestrijden. Ook de ontwikkelingshulp kan soms als drukmiddel voor het beëindigen van onderdrukking worden gebruikt.

- De Nederlandse regering houdt zich verre van boycotacties die de werkgelegenheid in het geboycotte land grote schade berokkenen. In het bijzonder de zwaksten en weerlozen worden daarvan het slachtoffer.

- Economische samenwerking tussen landen en het verwijderen van internationale handelsbarrières (zoals in de E.E.G.) verdient steun. Maar de samenwerking mag nooit zo ver gaan dat de nationale zelfstandigheid in gedrang komt.

- Stappen op weg naar een Verenigd Europa worden afgewezen. Niet alleen omdat dit ons reformatorisch erfgoed bedreigt, maar ook omdat politieke en militaire verzelfstandiging van Europa, los van de Verenigde Staten, gemakkelijk op gespannen voet komt te staan met de noodzaak van een hechte Atlantische samenwerking in de N.A.V.O.

- De Europese Gemeenschap mag als supranationaal orgaan geen politieke dwang uitoefenen op lidstaten om het één te doen of het ander na te laten.

- Tot het toelaten van nieuwe landen tot de E.E.G. (Spanje, Portugal en op langer zicht ook Turkije) moet niet te snel worden besloten. Het zou een te zware belasting voor de Gemeenschap en ook voor de betrokken landen zelf kunnen betekenen.

- Het Atlantisch bondgenootschap, de N.A.V.O., blijft voornamelijk de hoeksteen van de Westeuropese - en dus ook de Nederlandse - veiligheid.

- Tegenover de onverminderde dreiging van achter het IJzeren Gordijn dient Nederland zijn N.A.V.O.-verplichtingen onverkort na te komen.

- De discipline moet strikt rechtvaardig worden gehandhaafd. Er moet voor worden gewaakt dat militairen in gedrag, woord of kleding de krijgsmacht te schande maken.
- De dienstplicht heeft principieel de voorkeur. Voorkomen dient te worden dat de last van de dienstplicht als vanzelfsprekend op een kleine groep wordt afgewenteld.
- De geestelijke verzorging in het leger moet gebaseerd zijn op de Bijbel en de reformatische geloofswaarheden. Het vaste uur voor geestelijke verzorging dient weer te worden ingevoerd.
- Er moet scherp worden toegezien op de naleving van het verbod Gods Naam door vloeken te onteren. Slechts in werkelijk onvermijdelijke gevallen mag zondagsdienst worden geveerd.
- Alleen aan dienstplichtigen met godsdienstige gewetensbezwaren kan vervangende dienst (buiten de kazerne) worden verleend. Politieke bezwaren tegen de militaire dienst mogen niet worden erkend.

Ontwik- kelings- samen- werking

- Ondanks onze eigen economische problemen dient de ontwikkelingshulp bij de noodzakelijke bezuinigingen op de overheidsuitgaven te worden ontzien.
- De hulp moet vooral de allerarmsten ten goede komen. Niet alleen door leniging van de directe noden. Alles moet worden gedaan om de armen in de Derde Wereld in staat te stellen zelf voor hun voedsel, kleding en huisvesting te zorgen.
- Het uiteindelijke doel van de hulpverlening is de onderontwikkelde landen uit hun achterstand op te heffen en economisch weerbaar te maken. Daarom is het van belang dat produkten uit de Derde Wereld een ruimere toegang tot de Europese markt krijgen.
- Bij ontwikkelingshulp gaat het niet alleen om bestrijding van armoede, maar ook - en vooral - om de verkondiging van het Evangelie. Daarom moet de regering ontwikkelingsprojecten die van de zending uitgaan financieel steunen (door middel van goede medefinancieringsprogramma's).
- Uiteraard kan Nederland niet alle arme landen helpen. De hulp moet, terwille van een goede aanpak, gericht worden op een beperkt aantal „concentratielanden”.
- Regeringen van de ontwikkelingslanden die de vrijheid van geweten niet erkennen, komen niet in aanmerking voor Nederlandse ontwikkelingshulp.
- Ontwikkelingssamenwerking mag niet worden ingegeven door machts-politiek, zoals wel gebeurt bij de hulpverlening aan de „frontlijnstaten” in zuidelijk Afrika met de bedoeling Zuid-Afrika nog verder in het isolement te drijven.

*De
Neder-
landse
Antillen*

- In het bijzonder heeft de Nederlandse regering de taak om de zes eilandjes van de Nederlandse Antillen, ons laatste overzeese rijkdeel, vooruit te helpen.
- Geleidelijk aan zullen de Antillen staatkundig op eigen benen moeten gaan staan. Maar Nederland mag de onafhankelijkheid nooit opdringen. Versplintering van de eilanden dient te worden tegengegaan.
- Bij de opbouw van een eigen defensie moet Nederland de Antillen op passende wijze helpen. Zolang de Antillen nog niet onafhankelijk zijn, dient Nederland de overzeese militaire verplichtingen, zoals vastgelegd in het Koninkrijksstatuut, na te komen.
- De Nederlandse ontwikkelingshulp moet er op gericht zijn de grote tegenstellingen tussen rijk en arm op de Antillen te verkleinen. Voor de laagstbetaalden moeten in de eerste plaats goede woningen worden gebouwd.
- De Nederlandse hulp dient aangewend te worden voor de economische verzelfstandiging van de Antillen. Industrie, scheepvaart, landbouw, visserij en toerisme zullen zo veel mogelijk op elkaar moeten worden afgestemd om de zwakke Antilliaanse economie te versterken.
- Bij de hulp moet vooral aandacht worden geschonken aan het onderwijs. Zo veel mogelijk jonge mensen moeten een voor hen passende opleiding in eigen land ontvangen.
- Voorkomen dient te worden dat met de Nederlandse hulp casino's op de Antillen in stand worden gehouden.

Voor verdere inlichtingen :

Voorlichtingscentrum S.G.P.
Laan van Meerdervoort 165
2517 AZ 's Gravenhage
telefoon 070-468688